

11. ULUSLARARASI ANADOLU ADLİ BİLİMLER KONGRESİ

23-25 Ekim 2014, Bayburt

TEBLİĞ ÖZETİ

VERİ KORUMA HUKUKUNDA GÜNCEL GELİŞMELER

Yrd. Doç. Dr. Eşref Küçük*

Teknolojinin hayatımızın her alanına girmesiyle birlikte, veri koruma hukukunun ana başlıkları oluşturan kişisel verilerin korunması ve bilgi güvenliği konuları, gerek temel haklar boyutuyla gerekse suç ve özellikle terörizmle mücadeleyle ilişkili olarak hem dünyada hem Türk hukukunda artan önemde dikkat çekmektedir.

Türkiye bu alanda öteden beri uluslararası düzenlemelere taraf olmuş, bu doğrultuda yasal birtakım çalışmalar yapmış ve yapmaya devam etmektedir.

Kişisel veriler literatürde ve uluslararası metinlerde, belirli ya da belirlenebilir bir kişiyle ilgili her türlü veri, bilgi olarak tanımlanmaktadır. Bu veriler arasında ırk, etnik köken, dinsel inanç, düşünce, siyasal görüş, sağlık ile ilgili kayıtlar özel niteliği olan kişisel veriler ya da hassas veriler olarak adlandırılmaktadır.

Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, 1982 Anayasası'nda 2010 yılında yapılan değişiklikle özel hayatın gizliliği kapsamında bir temel hak olarak tanınmıştır. Bu hakla, kişiler, kendileriyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesi, silinmesini talep etme ve amaçlarına uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi içermektedir. Kişisel veriler, ancak ilgili kişinin açık rızası veya yasa da öngörülen hallerde işlenebilmektedir. Anayasa, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin yasayla düzenleneceğini belirtmektedir.

Veri koruma hukuku kapsamında kişisel verilerin korunması düşüncesi, bu alandaki gerek ulusal gerek uluslararası düzenlemeler ile ortaya çıkan sorunlarla ilişkili güncel gelişmeler tebliğin konularını oluşturmaktadır.

*TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

SUNU ÖZETİ :

TÜRKİYEDE İLAÇ, AŞI VE KOZMETİKLERDE “KALİTE KONTROL ANALİZLERİ”

02.11.2011 tarih ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu bünyesinde Destek ve Laboratuvar Hizmetleri Başkan Yardımcılığı'na bağlı olarak hizmet veren ve Türkiye'nin tek referans ve otorite laboratuvarı olan Analiz ve Kontrol Laboratuvarları Dairesi;

Piyasa gözetim ve denetimi, ruhsat, izin, piyasa kontrolü, şikayet, formül değişikliği ve uygunluk değerlendirme gibi çeşitli nedenlerle laboratuvarlarımıza gönderilen Ülkemizde üretilen ve ithal edilen tüm beşeri ilaçların, bitkisel ürünlerin, ara ürünlerin, ilaç hammaddelerinin, enteral beslenme ürünleri, aşı ve seumların, Sınıf I, II, III kategorisindeki tıbbi cihazların ve kozmetik ürünlerin fiziksel, kimyasal, mekanik, farmasötik teknolojik, mikrobiyolojik ve farmakolojik analiz ve testlerle Avrupa Farmakopesi başta olmak üzere ilgili diğer farmakopelere, firma yöntemlerine, uluslararası kabul görmüş literatür verilerine, bilimsel rehberler ve harmonize standartlara göre spesifikasyonlarına uygunluğu yönünden kalite kontrollerini yapmak ve konularıyla ilgili araştırmalar yapmak, tüm analiz sonuçlarının raporlanmasını ve arşivlenmesini sağlamak amacıyla kurulmuştur.

14.05.1928 tarihli ve 1262 sayılı İşpençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'na göre Bakanlığımızdan ruhsat/izin alması gerekirken Bakanlığımızdan ruhsat/izin almadan piyasada bulunan müstahzarlar kaçak ilaç olarak kabul edilmektedir

Bakanlığımızca ruhsatlı/izinli bir ürünün terkiibinden farklı bir terkibe sahip olarak (aktif madde miktarı eksik/fazla ya da hiç aktif madde ihtiva etmeyen veya farklı yardımcı madde içeren) imal/ithal edilmiş ürün sahte ürün/ilâç olarak kabul edilmektedir.

- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 187. maddesine göre sahte ilaç üretimi ve satılması suçtur.
- Sahte veya kaçak olabileceği şüphesiyle Emniyet Müdürlüklerince ele geçirilen ürünler ile tarafımıza şikayeti ulaşan ürünlere ait numuneler hakkında Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Analiz ve Kontrol Laboratuvarları Başkan Yardımcılığı bünyesindeki laboratuvarlarda gerekli inceleme ve analizleri yapılmaktadır.
- Ülkemizde İlaç Takip Sistemi'nin devreye girmesi ile birlikte sahte ilacın tespit edilmesi ve engellenmesi konularında hasta güvenliği açısından son derece önemli bir adım atılmıştır
- Sahte ilaç üretiminde yaygın bir uygulama orijinal etiketi çıkarıp bunu sahte etiketle değiştirmektir. Ürünün fiziksel özellikleri orijinal ürünün özellikleri ile karşılaştırılmakta, renk, tablet veya kapsül işaretleri, ilacın şekli, kalınlığı ve ağırlığı incelenmektedir.
- Emniyet yetkilileri ya da Savcılıklarca ele geçirilerek incelenmesi talep edilen veya şikayete konu olan ürünlerin çoğunlukla zayıflamaya yönelik ya da cinsel performansı artırıcı olduğu, bunun yanında analjezikler ve saç dökülmesine karşı kullanılan ürünlerin de kaçak/sahtelerine rastlanmaktadır
- Kromatografik ve spektrofotometrik yöntemler ile ürünün ilaç etken maddelerinin kalitatif ve kantitatif analizleri yapılmaktadır. Ürünün kimyasal yapısının aydınlatılması ve bilinmeyen toksik maddelerin tespiti amacı ile sıvı kromatografisi/kütle spektroskopisi (LC/MS-MS), HPLC,UHPLC,gazkromatografisi/kütle spektroskopisi (GC/MS-MS), sıvı kromatografisi/uçuş

zamanlı kütle spektroskopisi (LC/Q-TOFF), Nükleer Magnetik Rezonans Spektroskopisi gibi ileri analiz teknikleri kullanılmaktadır.

Uluslararası kabul edilebilir referans laboratuvar olabilmek için laboratuvarlarımızda ISO 17025 kalite standartları uygulanmakta olup akreditasyon çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca niversitelerle protokoller ve uluslararası çalıştaylar düzenlenerek bilimsel ve teknolojik gelişimler Daire Başkanlığımızca yakından takip edilmektedir

Hukuka Aykırı Elde Edilen Dijital Delillerin Akıbeti
(Bayburt 11. Anadolu Adli Bilimler Kongresi)

Prof. Dr. Vahit Bıçak,
Polis Akademisi
Adli Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİ ÖZETİ

Yaşadığımız çağ, dijital çağ olarak isimlendirilebilir. Dijital teknoloji bir çok imkanlar sunar; ancak hukuk, teknolojinin sunduğu bütün imkanların kullanılmasına hak veya yetki vermez. Dijital teknolojilerinin sağladığı imkanlar, bir insanın günün hangi saatinde hangi mekanda olduğu, bulunduğu an ve mekanda başka kimlerin olduğu, ne gibi sağlık sorunlarının olduğu, kendisine hangi tür tedavi uygulandığı, ne tür ilaçlar kullandığı, nerelerde alışveriş yaptığı, neleri tükettiği, banka hesaplarında ve mali kaynaklarındaki hareketlerin neler olduğu, kimlerle iletişim içerisinde olduğu, hatta iletişimin içeriğinin ne olduğu, ne kadar vergi ödediği, hangi gazeteleri okuduğu, hangi televizyon kanallarını izlediği, hangi web sitesinde ne kadar zaman geçirdiği, arama motorlarından hangi kelimeleri aradığı gibi çok büyük miktarda verinin toplanmasını, üretilmesini, depolanmasını, kullanılmasını, paylaşılmasını, yayılmasını oldukça kolaylaştırmıştır. Devasa boyutlara ulaşan bu veriler dijital ortamlarında muhafaza edilmektedir.

Veri toplayan ve depolayan cihazlar; cep telefonları, masaüstü bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar, avuçiçi bilgisayarlar, tablet bilgisayarlar, güvenlik kameraları, CD, DVD, dijital fotoğraf makineleri, dijital kameralar, flash disk gibi çok farklı şekillerde karşımıza çıkabilir.

Suç muhakemesi, geçmişte yaşandığı iddia edilen bir olayın gerçekten meydana gelip gelmediğini, meydana gelmiş ise ne şekilde ve kim tarafından meydana getirildiğini ortaya çıkarmak ve bu olayın hukuk normları karşısındaki durumunu tespit etmek amacıyla işleyen bir süreçtir. Geçmişte yaşanmış olaydan geriye kalan izler takip edilerek, bunlar bir araya getirilerek olay aydınlatılmaya çalışılır. Gerçekleştiği iddia edilen olay hakkında belli bir vicdani kanaate sahip olabilmek için geçmişte ne olduğunu ve nasıl olduğunu bilmek gerekir. Geçmişte kalmış bir olay, muhakeme sürecinde gerçeğine uygun olarak zihinlerde tekrar canlandırılacaktır. Yaşanmış, bitmiş, geride kalmış bir olayın parçalarını bugüne taşıyan ve bu olayın ne şekilde gerçekleştiği konusunda bir fikir veren vasıtalar “delil” adı verilir. Delillerin, onu kullanacak veya ondan yararlanacak kişiye bugün, şu anda, dünü yaşatacak nitelikte olması gerekir. Bugün ortada bulunan ve düne ışık tutan şeyler birer delildir. Dijital teknolojinin yaygın kullanımının doğal bir sonucu olarak günümüzde suçların aydınlatılmasında dijital delillerin sayısı ve önemi çok artmıştır.

Uydurma dijital delillerin oluşturulmasının önlenmesi, dijital delillerinin güvenilirliğinin ve ikna ediciliğinin sağlanması için dijital delillerin elde edilmesi, depolanması, nakledilmesi, soruşturma evresinin başlatılmasında ve devamında kullanılmasının mümkün olup olmadığı, mahkemeler tarafından verilen hükme esas alınıp alınamayacağı gibi konuları açıklığa kavuşturmak bu tebliğin amacını ve konusunu oluşturmaktadır.

11. ULUSLARARASI ANADOLU ADLİ BİLİMLER KONGRESİ TEBLİĞ ÖZETİ

VERGİ SUÇLARINDA MASUMİYET KARİNESİ

Yrd. Doç. Dr. Eda Özdiler Küçük*

Masumiyet karinesinin iki işlevi vardır: İlki, masum olana en yüksek düzeyde hukuki koruma sağlamak; ikincisi, hukuk düzenini korumak¹. Vergi hukuku bakımından korunacak birey, vergi yükümlüsü -ya da sorumlusu- olacaktır. Bir vergi suçu söz konusu olduğunda vergi yükümlüsünün kişisel bilgilerine ilişkin mahremiyet alanına kanıt elde etmek amacıyla dokunmak isteyen vergi idaresine karşı yükümlülerin kullandıkları ilk savunma aracı masumiyet karinesi olmaktadır. Bu noktada tartışmalı olan, kişisel bilgilerin oluşturduğu mahremiyet alanının genişliği ve bu alana girmenin suç isnadı teşkil edip etmediğidir.

Örneğin, Vergi Usul Kanunu’nun 359/a-2 maddesinde defter ve kayıtları gizleme “*vergi kaçakçılığı*”nın bir şekli olarak sayılmış ve karşılığında 18 ay ile 3 yıl arasında hapis cezası öngörülmüştür. Maddede “*gizleme*”, “*varlığı noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu halde, inceleme sırasında vergi incelemesine yetkili kimselere defter ve belgelerin ibraz edilmemesi gizleme demektir*” şeklinde tanımlanmıştır. Düzenlemede yer alan yaptırımın, AY m. 38/5’te “*hiçkimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmayaveya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz*” şeklinde ifade bulan ve masumiyet karinesinin bir görünümü olan “*kendi aleyhine delil vermeme hakkı*”nı ihlâl edip etmediği sorusu uygulamada ve yazında tartışılmıştır. AİHM ve Anayasa Mahkemesi kararları ve yazındaki görüşler değerlendirildiğinde, maddi ve şekli anlamda suç isnadının ne zaman doğduğu sorusu bu noktada yanıtlanmalıdır. Tartışma, “suçun ispatının ülkenin maddi ve usul hukukuna uygun olması” kuralı bakımından önem taşımaktadır; çünkü bilindiği üzere hukuka aykırı kanıtlarla suçun ispatlanması meşru değildir.

Suçsuzluk karinesi, 1982 Anayasası’nın 38’inci maddesinin dördüncü fıkrasında, “Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimse suçlu sayılamaz” şeklinde yer almıştır. Anılan maddenin gerekçesine göre², “sanığın kesin mahkumiyet hükmüne kadar suçsuz sayılması demek, kendisinin suçsuzluğunu ispat mükellefiyetinde olmadığı; beyine külfetinin iddiacıya ait bulunduğu demektir. Bu karine, iddiacının suç iddiasını makul şüpheyeye yer bırakmayacak şekilde ispat etmesiyle çürütülmüş olacak ve bu halde de mahkeme mahkumiyet hükmü verecek; aksi takdirde beraat kararı alacaktır”. Bu noktada, vergi yargısı kararlarında gerekçenin yer almaması ya da yetersiz biçimde yer alması, masumiyet karinesini ihlâl eder mi sorusunu akla getirmektedir. Tebliğde bu soru da yanıtlanmaya çalışılacaktır.

* Ankara Üniversitesi SBF Mali Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ David Hamer, A Dynamic Reconstruction of the Presumption of Innocence, Oxford Journal of Legal Studies, Vol. 31, No. 2, 2011, s. 420, dn. 21.

² Mehmet AKAD/Abdullah DİNÇKOL, 1982 Anayasasının Madde Gerekçeleri ve Maddelerle İlgili Anayasa Mahkemesi Kararları, Alkım Yayınevi, İstanbul 1998, s. 173-174.

KEMİK BULUNTULARIN İNCELENMESİNDE ANTROPOLOGLARIN ROLÜ

Antropologlar, İnsanı ve toplumları biyolojik, morfolojik, tarihsel ve kültürel yönleriyle inceleyen bilim insanlarıdır. Antropologların insanı anatomik, biyolojik ve morfolojik açıdan inceleyenleri, kemik buluntular üzerinde de araştırma ve değerlendirmeler yapmaktadırlar.

Ülkemizde, çok farklı bölgelerden, farklı türlere ait kemik buluntuların incelenmek üzere Kolluk görevlileri, savcılar, adli tıp uzmanları ve Antropologlara gönderilmektedir. Bu buluntuların doğru tanımlanmaları için bir Antropologun deneyim ve bilgilerine her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Zira, Antropologlar eğitimleri süresince jeoloji, paleontoloji, anatomi, osteoloji ve tarihlendirme gibi bir çok uygulamalı ders almakta ve kemik buluntuları çok yönlü inceleyebilecek bir formasyon kazanmaktadırlar.

Antropolog kemik buluntuları değerlendirirken belirli bir düzeni takip eder. Örneğin, öncelikle buluntunun kemik olup olmadığı, kemik isene tür bir canlıya ait olduğunu tespit edilir. Kemik buluntunun insana ait olduğu belirlendiğinde adli bir olayla bağlantılı olup olmadığını ayrıca araştırılır. Kemik buluntular insana ait olabileceği gibi herhangi bir omurgalıya da ait olabilmektedir, bu durumda konuyla ilgili uzmanlara devredilir ve adli raporlandırma için dosya açılmaz.

Kemik buluntular herhangi bir toplu gömü şeklinde ele geçebileceği gibi, açık alanlarda dağılmış olarak da bulunabilmektedir. İşte bu buluntuların değerlendirilmesinde Antropologlar önemli görevler üstlenmektedirler. Toplu gömülerde demografik dağılım, gömünün niteliği, arkeolojik gömü ve ya güncel gömü olup olmadığı gibi soruların cevapları Antropologlar tarafından titizlikle değerlendirilir. Kemik buluntuların laboratuvar ortamına taşınması, laboratuvar ortamında değerlendirilmesi ve bilgilerin güvenilir bir şekilde değerlendirilerek raporlandırılması aşamalarında Antropologlar kendilerine özgü yöntem ve teknikleri kullanırlar. Alan çalışmaları tamamlandıktan sonra (kemiklerin düzenli bir şekilde ortaya çıkarılması ve belgelemesi v.b. aşamalar), kemiklerin kırılmayacak şekilde paketlenerek laboratuvar ortamına taşınması, yaş ve cinsiyet belirlenmesinde uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesi, morfolojik özelliklerin doğru detaylandırılması gibi işlemler, kemiklerin kimliklendirilmesinde önemlidir. Adli tıp uzmanları öncelikle yumuşak dokulu cesetler ve DNA analizleri, kolluk görevlileri suçlular ve cinayetin aydınlatılması, savcı adli kovuşturma gibi konularla ilgilenirken, kemiklerin incelenmesi de Antropologların en temel görevleri arasında yer alır.

Antropologlar, kitlesel ölümlerin çözülmesinde, tarihsel olayların aydınlatılmasında, etik değerlerin ön plana çıkmasında, toplumsal sorumlulukların yerine getirilmesinde önemli görevler üstlenmektedirler ve sivil toplum örgütleri, kolluk kuvvetleri, felaket kurbanlarını kimliklendirme timleri v.b. timlerde Antropologlar görev almalıdır.

POSTMORTEM BİYOKİMYA

Biyokimya disiplini canlıların yapılarını ve yaşam boyunca meydana gelen çeşitli değişimlerin mekanizmalarını açıklar. Canlılığın sona ermesinden sonraki bazı değişimlerin açıklanmasında da biyokimyasal yöntemler kullanılabilir. Batı kaynaklı terminolojiler dikkate alındığında bu incelemelerin yapıldığında alan adli biyokimya (forensic biochemistry) olarak isimlendirilmektedir. Postmortem biyokimya önemli bir alan olmasına rağmen, rutin adli tıp pratiğinde sıklıkla kullanılmamaktadır. Bu analizler ölüm nedeni olabilecek çeşitli madde ve patofizyolojik olayların tespiti ile ölüm zamanının belirlenmesi gibi çok önemli konularda değerli bilgi verme potansiyeline sahiptirler. Bu analizler özellikle cesette belirgin fiziksel değişimlerin olmadığı durumlarda önemli bilgi katkısında bulunabilirler. Postmortem biyokimyasal analizler için tam kan, serum, plazma, idrar, vitröz sıvı, plevral, sinovyal, asit ve perikardiyal sıvılar gibi vücut sıvıları, beyin omurilik sıvısı (BOS) ve çeşitli organlardan elde edilebilecek doku parçaları kullanılabilir. Postmortem biyokimyasal analizlerde amaçlanan hedefe ulaşmak için başlıca UV-visible spektrofotometre, immünoassay, HPLC (yüksek basınçlı sıvı kromatografisi), GC (gaz kromatografisi), head space GC (gaz kromatografisi) ve kütle spektroskopisinin farklı çeşitleri kullanılabilir. Postmortem biyokimya analizlerinin temelinde metabolizmanın tamamen çökmesinin neticesinde enerji üretimini tam olarak kesilmesi ve canlılıkta enerji temelli olarak gerçekleşen biyolojik membranlardaki madde geçişinin bozulması yer almaktadır. Mevcut durumda vitröz sıvıda çeşitli biyokimyasal analizlerin yapılması ile ölüm nedeninin açıklanması ve ölüm zamanının belirlenmesine yardımcı olmasına katkısının yaklaşık olarak %5 iken, geniş çapta numune çeşitliliğinde bu analizlerin yapılması durumunda bu oran %10'a çıkmaktadır. Bu süreçte elde edilen bilgilerin niteliğinin ve niceliğinin en uygun olabilmesi için otopsi işlemlerini yapan profesyonellerin uygun numune alımı, numunelerin saklanması, koruyucu gerekip gerekmediği ve analiz laboratuvarlarına uygun koşullarda nakli için yeterli bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu durum sağlanmadığında, bu alanda adli süreçleri aydınlatan bilgilerin elde edilmesinin ötesinde, adli olaylarda karar vericileri yanıltabilecek bilgilerin üretilmesine sebep olunabilecektir. Araştırılacak maddenin seçiminde postmortem zamanda olabildiğince stabilitesi bozulmayan moleküller seçilmelidir. Moleküllerin çeşitli vücut kısımlarında stabil olarak kalma durumları farklı olabilmektedir. Postmortem zamanda kanda stabilitesi bozulan bir molekül, vitröz sıvıda hala stabil olarak bulunabilmektedir.

Bununla birlikte ölüm sonrası redistiribüsyon ve hemokonsantrasyon tüm analiz süreçleri üzerine etkide bulunabilmektedir. Postmortem biyokimyasal analizlerin değerlendirilmesinde karşılaşılan önemli sorunlardan birisi referans aralıklar ve premortem çeşitli hastalıkların değerler üzerine olabilecek etkileridir. Bazı genel referans aralıklar belirlenebilmesine rağmen, her türlü popülasyon ve farklı numune türleri için bu aralıkları belirleyebilmek durumu oldukça güçleştirmektedir. Sonuçlarının değerlendirilmesinde premortem klinik durumların etkisi mutlaka hesaba katılmalıdır. Tıbbi laboratuvarlarda analiz süreçleri preanalitik, analitik ve postanalitik süreçlere ayrıldığı dikkate alındığında; buradaki en önemli sürecin preanalitik süreç olduğundan bahsedilebilir. Burada uygun yerden uygun numunenin alınması, gerekiyorsa uygun koruyucun kullanılması ve en uygun şartlarda analiz yerine taşınmasından bahsedilebilir. Bununla birlikte valide edilmiş analiz yöntemlerin kullanılması analitik süreçte oldukça önemlidir. Analiz sonrasındaki verilerin en uygun koşullarda ilgili yerlere ulaştırılabilmesi postanalitik süreçleri önemli hale getirmektedir.

Evcil Hayvanların Adli Bilimlerde Kullanımı

Sabire ÖNEL

Ankara Üniversitesi, Adli Bilimler Enstitüsü, Ankara

ÖZET

Hayvanların doğal ortamlarından uzaklaştırılarak, eğitilmesine insanların yaşamlarında öğrenmiş oldukları kuralları hayvanlara da öğretmek onları birlikte yaşayacak hale getirilmesine evcilleştirme, buna tabi tutulan hayvanlara da evcil hayvanlar denilmektedir. Kedi, köpek ve kuş başlıca evcil hayvanlardandır. Hayvanlar çok eski çağlardan beri insanların yaşamların da önemli roller üstlenmişlerdir. İlk evcilleştirilen hayvan cinsi ise; M.Ö 15000'lerde köpeklerdir. Davranış; belirli bir uyarıcıya karşı istemli ya da istemsiz gerçekleşebilen canlıların vermiş olduğu tepkidir. Saldırgan davranışlar; koruma (çoban, bekçi köpekleri), savunma, ihtiyaç (açlık gibi), engellenme, çatışma, statü (özellikle grup halinde yaşayan hayvanlarda), stres, korku, endişe hastalık sonucu duyulan ağrı-acı gibi nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Adli Bilimlerde ise; vücut dillerinden hayvanların saldırıp saldırmayacağı ya da nasıl davranacağı kanısına vararak, vakanın nasıl şekillenmiş olduğu ile ilgili tahminler yürütülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evcil Hayvan, Kedi, Köpek, Adli Bilimler

AİLE BİREYLERİNİN İMZA BENZERLİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Yrd. Doç. Dr. Yasin ATAÇ*

Ferhat ERTUĞRUL**

ÖZET

İmza, günlük hayatın olağan akışı içerisinde sıklıkla başvurulmuş, kişileri alacak, borç ve taahhüt gibi yükümlülükler altına sokan, ad, soyad veya her ikisi birlikte sürekli aynı şekilde yazılması gereken işaret ve el hareketleri bütünüdür.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, aile içindeki fertlerin imzaları arasında anlamlı bir benzerlik olup olmadığını tespit etmektir. Özellikle ailedeki çocukların ebeveynlerinin imzalarını taklit etme hususundaki meyilleri çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Çalışmamızda yöntem olarak saha çalışması yapılmıştır. Örneklem grubumuz 70 çekirdek aile olup, aileler içerisindeki tüm fertlerin imzaları toplanarak bu imzalar laboratuvar ortamında doküman inceleme cihazı (VSC 6000), mikroskop (Leica) ve diğer laboratuvar ekipmanları kullanılarak imza inceleme yöntem ve usullerine göre aile içinde incelenmiştir. (Çalışmamızda kişilerin günlük hayatında kullanmış oldukları imza örnekleri toplanmış olduğu için çalışmamızın hiçbir yerinde katılımcılarla ilgili kimliklerine yönelik bilgi verilmemiştir.)

SONUÇ

Çalışmanın sonucunda;

- 1) Çocukların imzaları ile ebeveynlerinin imzaları arasında anlamlı bir benzerlik bulunup bulunmadığı,
- 2) Aile içindeki kardeşlerin imzaları arasında anlamlı bir benzerlik bulunup bulunmadığı,

Hususları netlik kazanacaktır.

* Polis Akademisi Grafoloji ve Sahtecilik Öğretim Üyesi

** Komiser Yardımcısı, Polis Akademisi Yüksek Lisans Öğrencisi, Adli Belge İnceleme Asistanı.

Adli Hemşirelik

Günümüzde sağlık çalışanlarının sıklıkla adli olaylarla karşılaşma nedeni ile sağlık alanında adli bilimlere ön plana çıkmaktadır. Sağlık ekibinin bir üyesi olan hemşire adli olayların tamamen içindedir. Bu doğrultuda ortaya çıkan adli hemşirelik eğitiminin klinik travmatik kriminal ölüm araştırmalarının biopsikolojik harmanıdır

Uluslararası adli hemşireler birliğine göre adli hemşirenin çalışma alanı kişiler arası şiddet halk sağlığı ve güvenliği acil travma hemşireliği ve insan hakları ihlalleridir. Adli hemşirenin görev yerleri şöyle sıralanabilir: Klinik adli hemşirelik, cinsel saldırı muayenesinde adli hemşirelik, ölüm araştırmalarında adli hemşireler, nezarethane ve cezaevinde adli hemşireler...

Ülkemizde adli hemşirelik alanındaki en büyük sıkıntı adli hemşirenin görev ve sorumluluklarının tam olarak tanımlanmamasıdır. Bu nedenle çalışma alanlarında çeşitli güçlüklerle karşılaşabilmektedirler.

Adli hemşireler uygulama alanında yer aldıkça var olan ve şimdiden ön görülmeyen mesleki ve etik sorunların çözümü sağlanacaktır.

Çocuklarda Yürüme Bozuklukları

Op. Dr. Hüseyin BEKİR

ÖZET

Çocuklarda görülen metatarsusadduktus, tibialtorsiyon, femoralanteversion ve angulerdeformiteler gibi fizyolojik ve patolojik yürüyüş olgularında fiziki muayene ve tanı özellikle tedavi için son derece önemlidir. Cerrahi, ortez, alçılama ve takip gibi uygulanacak tedavi çeşitlerinden yürüyüş bozukluğunun türüne ve düzeyine bağlı olarak çocuğa uygun seçimin yapılması için hastalığın altında yatan sebebin araştırılması gerekmektedir.

Bu çalışmada çocuklarda görülen yürüme bozuklarına, tanı ve tedavi çeşitleri ile protokollerine ilişkin verilen bilgiler ve vaka örnekleri ile desteklenecektir.

Anahtar Kelimeler:çocuk, yürüme bozuklukları, metatarsusadduktus,tibialtorsiyon, femoralanteversion, angulerdeformiteler.

PATLAMANIN ETKİLERİ

THE EFFECTS OF EXPLOSION

Dr.Ercan SEYHAN

ÖZET: Patlama sonrası meydana gelen ani ve hızlı gaz oluşumu çevreye zarar veren bir enerjiye dönüşür. Bu dönüşüm mekanik, kimyasal veya nükleer patlamalarla meydana gelebilir. Patlama olayında göz önünde bulundurulması gereken ana unsur “*bir maddenin kendi olağan hacminden daha büyük bir hacme çok hızlı ve gürültülü bir şekilde*” dönüşmesidir. Patlayıcı infilak ettiğinde, aniden bulunduğu halden gaz haline geçerken, çevresindeki alana büyük zararlar veren ve her patlama olayı sonrası görülen *birinci dereceli etkiler (asıl etkiler)* ve bu etkilere bağlı olarak ortaya çıkan çok miktarda *ikinci dereceli etkiler (tali etkiler)* görülür. Bu etkilerin her birinin gücü, kullanılan patlayıcının cinsi ve miktarına bağlıdır. Bir patlamanın çevreye ve canlılara yapmış olduğu etkinin derecesi ise *patlayıcı maddenin cinsi ile infilak parametreleri* vasıtası ile ölçülür. Patlama sonrası insanlarda meydana gelen yaralanma ve ölümler, doğrudan *basınç* veya kapalı alanlarda *basınç yansıması* ile birincil ve ikincil *parça_tesirinden* meydana gelir. Yaralanma derecesi yüksek basıncın süresine ve zirve basıncının olduğu yere yakınlığa (patlama merkezi) bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Patlama, Birinci dereceli etkiler, İkinci dereceli etkiler, Yaralanma, Ölüm, Patlama merkezi.

SUMMARY: The rapid and sudden gas formation after an explosion turns into an energy which damages environment. This conversion can occur by mechanical, chemical or nuclear explosions. The main idea to be considered in explosion is “a sudden, fast and noisy conversion of a substance from its normal volume to a bigger volume”. After an explosion *primary and secondary effects* which harm the environment are observed..The force of these effects are dependant on the explosive type and the amount used. The environmental damage effect degree of an explosive is measured by *explosive type and parameters*. The killings and woundings occurred after an explosion arise directly from blast or blast reflection and primary/secondary fragmentation effects. The degree of wounding depends on the blast effect duration and closeness to the explosion seat.

Key Words: Explosion, Primary effects, Secondary effects, Wounding, Killing, Explosion seat.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Adli Bilimlere Genel Bakış

Forensic Science in Turkish Republic of Northern Cyprus: An Overview

Bio. Fezile ÖZDEMİR

Özet

Kaza, cinayet, intihar, hırsızlık, gasp... Her adli vakanın aydınlığa kavuşmasında birçok bilim dalından yararlanılabilmektedir. Adli bilimlerde başta tıp, sosyal ve fen bilimlerinin yanı sıra birçok beşeri bilimlerden yardım alınabilmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde olay yerlerinden elde edilen emareler ise fiziksel, kimyasal, biyolojik özelliklerine göre farklı kurum ve kuruluşlarda analize tabi tutulmaktadırlar. Bazı bulgular ve özellikle kritik vakalardaki emareler incelenmek üzere Türkiye Cumhuriyeti'ndeki antlaşmalı laboratuara gönderilebilmektedir. Bununla birlikte adli antropolojik incelemeler ise Kayıp Şahıslar Komitesi tarafından yapılmakta olup, komite savaş yıllarında kayıp olan veya öldürülen şahısların kalıntılarının kimliklendirilmesini amaçlayan büyük bir projeyi yürütmektedir. Burada Kuzey Kıbrıs'ta adli vakalardan elde edilen bulguların nerede, nasıl inceledikleri ve vakaların çözümlenmesi sırasında karşılaşılan zorluklar ile bu güçlüklerin çözümlenmesi için nelerin yapılabileceği üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: KKTC, Adli Bilimler, Kayıp Şahıslar Komitesi, Kimliklendirme.

Abstract

Accidents, murder, suicide, house breaking, deforcement... Multiple science can be used to clear up each forensic case. Foremost medicine, social and physical sciences as well as humanities can be useful for forensic science. In the Turkish Republic of Northern Cyprus, each evidence, which is collected from crime scene is analyzed in different institutions, depending on its physical, chemical and biological characteristic. Some findings and critical evidences can be sent to Turkey for analyzing. In addition to this, the Committee on Missing Persons in Cyprus is carrying out a big project to identify victims of murder as well as missing person in wartime. The ways of evidence collection and analyzing and problems faced during solving forensic cases and recommendations for these problems will be mentioned in this article.

Key Words: TRNC, Forensic Sciences, Committee on Missing Persons, Identification.

SÖZLÜ SUNUM

Yenidoğan dışı pediatrik medikal otopsi olgularımız: Azerbaycanda medikal otopsi yapan tek merkezin 15 yıllık deneyimi.

Prof.Dr. Adalat HASANOV¹, Yrd.Doç.Dr. Jamal MUSAYEV¹, Dr. Hikmat ZEYNALOV², Dr. İdris PAŞAYEV², Dr. Ramil VELİYEV¹, Prof.Dr. Hüseyin GABULOV³

¹Patoloji Anabilim Dalı, Azerbaycan Tıp Üniversitesi, Bakü, Azerbaycan

²Adli Tıp ve Patoloji Kurumu, Bakü, Azerbaycan

³Çocuk Hastalıkları Anabilim Dalı, Azerbaycan Tıp Üniversitesi, Bakü, Azerbaycan

ÖZET

Giriş: Sağlık kurumlarının göstermiş olduğu önlemler sayesinde çocuk ölümleri gün geçtikçe azalma eğilimi göstermektedir. Çocuk ölümlerinin azaltılması Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedefleri listesinde önemli yere sahiptir. Hayatın ilk bir ayı içerisinde görülen ölümler daha çok doğumsal anormalliklere bağlı olduğu halde ilk bir yılda görülen ölümlerin nedenleri olarak bağışıklık ve beslenme yetersizliği, çevre ve bakım koşulları gibi faktörler gösterilmektedir. Çalışmamızda ülkemizdeki çocuk ölümlerinin nedenlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Azerbaycan'da medikal otopsi yapan tek merkezde son 15 yılda (1999-2013) yapılan toplam 351 medikal otopsi olgusu retrospektif olarak gözden geçirildi. Pediatrik yaş grubuna ait (18 yaş altı) toplam 84 olgu bulundu. Hayatın ilk dört haftasında (yenidoğan döneminde) ölüm gerçekleşen olgular çalışma dışı bırakıldı. Olgulara ait demografik ve klinik bilgiler, ölüm nedenleri ile birlikte analiz edildi.

Bulgular: Yenidoğan dışı pediatrik ölüm olguları (n=84) tüm medikal otopsi olgularımızın (n=351) % 23,93'nü oluşturuyordu. Kadın ve erkek olguların sayısı eşitti. Olguların yaş aralığı 0-16, yaş ortalaması (1 yaşın altında olan olgular 0 yaş olarak hesaplanmıştır) 1,17±3,25 idi. Bir yaş altı olgular serimizin %71,43'nü (n=60) oluşturuyordu ve bu olguların yaş ortalaması 3,28±2,59 olarak belirlendi. Bir yaş üstü grupta erkekler çok iken (n=17/24; 70,83%) bir yaş altı grupta kadın olgu sayısı daha çoktu (n=35/60; 58,33%). Serimizde en sık (n=42/84; 50,0%) rastlanan ölüm nedeni solunum sistemi hastalıklarıydı. Bu olguların %76,19'da (n=32/42) bilateral pnömoni, %16,67'da (n=7/42) unilateral pnömoni, %4,76'da (n=2/42) akciğer tüberkülozü, %2,38'de (n=1/42) trakeobronşit saptandı. Ölüm nedeni olarak 2. sırada (n=16/84; 19,05%) santral sinir sistemi hastalıkları yer alıyordu. Bu grupta en çok görülen ölüm nedeni sırası ile hidrocefali (n=8/16; 50,0%), hipoksik iskemik ensefalopati (n=4/16; 25,0%), mikrosefali (n=2/16; 12,5%), bilirubin ensefalopatisi (n=1/16; 6,25%) ve meningoensefalit (n=1/16; 6,25%) idi. Sindirim sistemi hastalıkları ölüm nedeni olarak 3. sıradaydı (n=11/84; 13,09%). Sindirim sistemi hastalıklarının dağılımı %54,54 (n=6/11) enterokolit, %36,36 (n=4/11) enterit, %9,1 (n=1/11) gastroenterit şeklindeydi. Dördüncü sırada (n=6/84; 7,14%) yer alan ölüm nedeni dolaşım sistemi hastalıklarıydı ve dağılımı 2 olguda doğumsal kalp anomalisi, 2 olguda serebral

anevrizma rüptürü, 1 olguda serebral sinüs trombozu ve 1 olguda akut miokardit şeklindeydi. Ölüm nedeni olarak son sıralarda sepsis (n=4/84; 4,76%), timüs hiperplazisine eşlik eden akut kalp yetmezliği (n=3/84; 3,57%) ve piyoderma gangrenozum (n=1/84; 1,19%) yer alıyordu. Genel tabloya bakıldığında ölüm nedeni olarak belirlenen hastalıkların %71,43'nü (n=60/84) enfeksiyon-bulaşıcı hastalıklar oluşturunuyordu. Ölüm nedeni esas alınarak olgular karşılaştırıldığında yaş ortalaması ve cinsiyet dağılımı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamadı.

Sonuç. Yenidoğan dışı pediatrik otopsi olgularını kapsayan serimizde hem bir yaş üstü, hem de bir yaş altı olgularda en sık görülen ölüm nedeni pnömoni idi. Genel olarak belirlenen hastalıkların 2/3'den fazlası enfeksiyon-bulaşıcı hastalıklardan ibaretti. Bir yaş altı ve bir yaş üstü gruplar karşılaştırıldığında ölüm neden olan hastalıklar açısından anlamlı fark bulunmadı.

Sorumlu yazar: Yrd.Doç.Dr. Jamal MUSAYEV

e-posta: patolog.jamalmusaev@gmail.com

TOKSİKOLOJİK İNCELEMELERDE TOPRAĞIN ROLÜ

Murat MERT*,Ebru GÜRLEYİK*, Zeliha KAYAALTI**

** Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığı, 06300 Keçiören, Ankara.*

muratmert78@hotmail.com

*** Ankara Üniversitesi Adli Bilimler Enstitüsü, Adli Toksikoloji ABD. Cebeci- Ankara*

Özet

Mineralojik, kimyasal, biyolojik ve fiziksel özellikleri bakımından oldukça karmaşık olan toprak, Jeoloji biliminin kabul görmesi ile beraber literatüre giren, magmatik, metamorfik ve sedimanter süreçlerle oluşan kayaların, atmosferik etkilerle parçalanması sonucu oluşan inorganik ve organik materyalleri bünyesinde barındıran temel yapı taşıdır.

Toprak materyallerinin, analitik yöntemlerle araştırılması ve sonucun pozitif delil olarak uzmanı tarafından yorumlanması adli bilimler açısından önem taşımaktadır. Toprak delilleri; cinayet, hırsızlık, tecavüz, kaçakçılık gibi bir çok alanda fiziksel delil olarak kullanılmaktadır.

Son dönemdeki bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak çevresel kaynaklık zehirlenmelerde ve adli olgularda toprak incelemelerin önemi artmıştır. Toprak bünyesinde bulunan toksik ajanlar (ağır metaller, pestisit, insektisit vb.) besin zincirine girerek canlılarda artan yoğunluklarda birikmelere neden olduklarından toksikolojinin inceleme alanıdır. Çeşitli sebeplerde toksik etkilere maruz kalan ve ölüm olayı gerçekleşmiş adli olaylarda, gömülme sonrası gömülme alanında yapılacak toprak incelemelerinde zehirlenme olup olmadığının tespitine ve zehirlenme var ise zehirin türünün tayininde de kullanılmaktadır.

Bu çalışmada; toksikolojik incelemelerde toprağın önemi ve analiz yöntemleri örnek olaylar ile anlatılacaktır.

Anahtar: Adli Toksikoloji, Adli Toprak, Feth-i Kabir, Mineraloji

YAŞAM VE OLASILIK

Doç. Dr. S. Kenan KÖSE (Ank. Üni. Tıp Fak. Biyoistatistik AD)

Hangi alanda olursa olsun elde edilen veri işlenip bilgi haline geldiğinde ancak anlaşılır rol oynamaktadır. Ve bilgi bizi anlaşılmasın veri havuzundan alıp karaya çıkartmaktadır. Çağımız bilgi çağıdır. Artık insanın bilgiyi değil bilginin insanı yönettiği bir dünya ile karşı karşıyayız. Bilgi doğru ve güvenilir olmak zorundadır. Test aşamasından geçmiş bilgi bu özelliklere uygundur. Teorisi kurulup tartışılmış ve ispatlanmış bilgi dışında kalan bütün kavramların geçmişten günümüze doğru incelemesi yapılırsa çoğunun sabit ve kalıcı olmadığı görülür. Diğer bir yandan insanlık ilerledikçe bilgi de yeni kimliklerle yoluna devam edecektir. Bilgi sahibi olmayan insanların -başlangıçta kendini yeterli görse bile - bir müddet sonra hayata bakışı kör ve sağır olacaktır.

Bilginin araştırılması için iki duruma ihtiyaç vardır; NEDEN ve SONUÇ. Ulaşmak için ise iki yöntem vardır; TÜMEVARIM ve TÜMDENGELİM. Araştırma sorusu : “ Hangi olay diğerinin meydana gelmesine sebep olmuştur? “ ya da “meydana gelen bu olayın sebep(ler)i nedir ?” Bu sorulara cevap verecek iki yaklaşım bulunmaktadır : KLASİK YAKLAŞIM ve BAYESÇİ YAKLAŞIM.

Şematize edersek ;

Yöntem	Nedensellik	Yaklaşım	Ulaşma
Klasik	Deterministik	Tümdengelim	Yanlışlama
Bayesci	Olasılıklı	Tümevarım	Doğrulama

Doğadaki tüm olaylar sağındaki-solundaki, önündeki-arkasındaki, üstündeki-altındaki olaylarla ilişkilidir. Ancak bu ilişkilerin hepsi olasılıksal bir süreç dahilinde olmaktadır ve temel olasılık kuralları geçerlidir. Lindley’in söylediği gibi (1983) ;

“Etrafımız belirsizliklerle sarılmıştır ve bu belirsizlikler hayatımızda hakim bir rol oynamaktadır.”

Teoride ispatlanmamış hiçbir bilgi % 100 doğru değildir. Belirsiz olan ilişkilerin, etkili gizli değişkenlere ilişkin olasılıkların hesaplanması suretiyle doğruluk artırılabilir. Bu da ; bilgi ve karar sürecine daha net, yanıltıcı olmayan ilaveler yapar.

Ve olasılık yaşama dahil olur....

GÜVENLİK KAMERA SİSTEMLERİNDEN ELDE EDİLEN KAYITLARIN DELİL KİYMETİ

Ahmet Haşim ALAGÜNEY*

ÖZET

Güvenlik kamera sistemlerinin (kapalı devre kamera sistemleri) kullanımı, teknolojinin gelişimine, yaygınlaşmasına ve maliyetinin düşmesine paralel olarak son yıllarda artan bir ivme göstermektedir. Günümüzde birçok kamu kurumunda, özel işletmede ve hatta kamusal alanlarda güvenlik kamera sistemleri yaygın biçimde kullanılmaktadır. Bu sistemler hem caydırıcılık özelliği ile suç önlemede hem de kimliklendirme amaçlı olarak suç soruşturması aşamasında kullanılabilir. Son yıllarda da adli bilimler alanında faaliyet gösteren laboratuvarlara suç soruşturmaları kapsamında artan bir biçimde görsel bulgular gelmektedir.

Güvenlik kamera sistemleri, kamera, kayıt cihazı, bilgisayar, monitör, yazıcı ve kablolama sistemleri gibi birçok parçanın birleşmesiyle oluşan sistemlerdir. Sistemin kurulumunda kullanılan her bir aracın kalitesi (teknolojik yeterliliği) elde edilen kayıtların (bulguların) delil niteliği taşıyıp taşımayacağına etki etmektedir. Bunun yanı sıra kalite bakımından sistem yeterli dahi olsa, sistemin kurulumundan kaynaklı bazı hatalar kayıtların niteliğini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Çalışmada öncelikle güvenlik kamera sistemleri hakkında genel bilgilendirmeler yapılmış, güvenlik kamera sistemlerinden elde edilen kayıtların delil kıymetini azaltan ya da ortadan kaldıran hususlar üzerinde durulmuştur. Ardından, güvenlik kamera sistemlerin suç soruşturmalarında kullanımının nasıl daha etkin hale getirilebileceği ve bu alanda standartlar oluşturulabilmesi hususunda çözüm önerileri sunulmuştur.

* Komiser, Ankara Kriminal Polis Laboratuvarı Görüntü İnceleme Büro Amirliği, Ankara Üniversitesi Adli Bilimler Enstitüsü Kriminalistik Doktora Programı Öğrencisi